

No més drets sense debers. No més debers sense drets. Los drets individuals son imprescriptibles, ilegalsibles e INGANANTIBLES. • L'legislar la llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comensa la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que's preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d'ahorros que viuen de la estafa d'admetre capitals en la terra, assegurant pagar crescuts interessos al cel.

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, perque totes son igualment dolentes y depressivas pera la dignitat y la intel·ligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA
Pels pagos s' admeten libranças del Giro Múltip, lletres de fàcil cobro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especials de periódichs

PREUS DE VENTA
Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pta.
Surte a llum puntualment cada dissabtes

BÚFFALI RIU'S TAWLED

Extraordinaria recepció d' un nou cacique benemérit, acceptat per las tribus dels indios fronterisos del carrer de Montaner.

REVISTA EUROPEA

Han transcorregut ja una pila de dies desde que en Sagasta presentá la dimisió del ministeri i rebé l'irrealisable encàrrec de formar-ne un de nou de concordia fusionista, y en lloch de ballarse y matarse mútuament los espanyols, hem disfrutat d' una pau octaviana; fins la naturalesa, com si hagués sancionat aquesta classe d' anticipo anarquista, nos ha regalat una temperatura espléndida y ha comensat a retirar lo dengue, reservantlo pera quan convinga solemnisar algun aconteixement monárquic-burgés de regular importancia.

Tan fastigosa s' feya aquesta tranquil·litat antituberculosa, que ha sigut precis aixecar la corresponent partideta en Despanya-Gossos y trencar lo carril, pera que no fos dit que la pau absoluta solzament pot gosarse a Espanya quan no existeix govern.

Lo negoci telegráfic-periodístich ha estat en aixa aquests dies ab motiu de la enfermetat del fill de cent reys, com diuen los monárquics que ara s' usan; pero no insistirém sobre aquest assumpto pera no emocioner irrisiblement a nostres benivolguts llegidors, qual sensibilitat, estém segurs, los impulsa a no considerar en un nen malalt més que la solidaritat humana, sense que 'ls títols que la vanitat y la casualitat del naixement li hagi donat, los hi importi un rabe.

Lo catolicisme ha fet gran consúm d' oracions y rogatives, y com aixó representa una forsa que lo número hu de la Santíssima Trinitat ha de aplicar ab arreglo als seus inexcusable desiguis, ha donat per resultat la fusió republicana a Barcelona, segons una soplama que, firmada per unas quantas notabilitats de a ra i mixt la pessa, han publicat los diaris locals. Conseqüents ab nostra tasca de revisteros, fem constar lo fet y renunciém al desacreditat ofici de profetas, encara que bastant campetanos pera no amagar nostres presentiments, dirém al públich tramontanesch que aquesta fusió, com obra que deu ésser d' aquell que fa moure la fulla a l'arbre y dona de menjar als aucelletes del camp, tindrà tanta ressonancia en l'orbe terraqueo com la publicació de la builla que solemnement se va fer lo diumenje passat a tota la cristiandad.

No son tant felissos los habitants de las altres nacions d' Europa.

A Fransa hi ha tendencias a la crisis, pero no tenen los francesos un Sagasta que tot ho gesta y desmorona, y aixó farà que las cosas se decantin del costat del autoritarisme oportunista, destinat a dominar allá fins a la primera proclamació que s' fassi de la *Commune*.

Italia té lo pontificat com un individu podria tenir sarna, y aixó es una malaltia que sempre pica ab encíclicas y sermons, encara que los il·lustradors se gratin lent actes anti catòlics ó aixequin la estatus de Giordano Bruno; té ademés per jefe del govern a n' en Crispi, que es una especie de Castelar ab la barra suñcient pera declarar-se monárquic, que empeny al país a fer de Quixot en Africa y de Sanxo en Alemania, ab lo qual los italians se quedan sense camisa pera cubrir-se ni polenta pera alimentarse.

Alemanya gasta sa riquesa ab armas pera fer la por a Fransa y ab policia pera perseguir als socialistas, en tant que lo socialisme avansa fort y amenassador, fins al extrém de trobar-se lo govern que vol presentarse com lo barstero de Europa, en perill de no poguer contenir las manifestacions revolucionarias que fermentan a casa seva.

Bèlgica ha desarrolat lo capitalisme fins al punt de reduhir a la extrema miseria als treballadors, y aquests, fermes en lo propòsit de reivindicar lo seu dret a la vida, sostenen huelgas formidables que demostran lo gran poder de la solidaritat obrera quan s' apoya en las conclusions de la verdadera ciencia económica.

Inglaterra té també lo dengue econòmic representat per las huelgas que debilitan lo poder burgés y fortaleixen la virilitat proletaria, en tant que lo govern se dedica a la pirateria colonial, buscant rahons al nano Portugal pera birlar-li las sevas colonias d' Africa.

Portugal posa cara ferotje a Inglaterra, y protesta, no trobant per lo moment cosa millor que donar un disgust al rey dels Ignocents, quals reals orelles han sentit lo crit de *viva a republica*.

A Russia s' desperta lo fantasma del nihilis-

me, que en pochs dias ha donat fe d' existencia per alguns d' aquests actes que fan posar la pell de gallina solzament al llegirlos, deixant al pobre emperador de totes las Russias en situació tan effictiva com la en que s' trobava Sanxo Panza quan la famosa aventura dels bantans.

Hasta la republicana y federal Suissa no sap fer cosa millor que expulsar anarquistas estrangers pera donar gust a las potencias que la rodejan.

De Austria no'n tenim noticies, perque lo telegrafo d' aquell país está acaparat per assumptos particulars d' una familia que... pero prou de revista europea, perque ara m' en adono que no serveixo pera aquestas diplomacias.

Ab aixó, vostés dispensin, y fins que pugui dirlos algo de més positia y més en conformitat ab los desitjos y aspiracions dels esquilats llegidors de LA TRAMONTANA.

PAUPERISME Y CRISTIANISME

....

III

La corrupció pagana havia aglomerat la riquesa en un curt número d' individus; la immensa majoria dels habitants del imperi romá vivia sense cap propietat; eran masovers del Estat, proletaris de las grans ciutats ó esclaus.

En tal situació era necessaria una reparació, y lo cristianisme se presentá com a esperansa pera omplir aquesta necessitat. A n' aixó s' degué son éxit tan sorprendent en sos primers anys.

L' Evangeli (Nou Testament), revelació moderna, consegüent en la inconseqüencia d' oposarse a la revelació antiga (Antich Testament), está ple d' anatemas contra 'ls richs y de promesas pera 'ls pobres. La ley mosaica, com ja ho hem dit, considerava 'l pauperisme com un efecte del pecat original, invencible com la mort, y per tant, en concepte de aquella doctrina, no hi ha lloch a acusar a la Providencia ni a la societat per la existencia d' aquest mal que no prové ni de la naturalesa ni de la civilització, sino que te son origen en la prevaricació del primer home. En cambi la ley cristiana excita fins a la exageració la enveja y la ira dels pobres contra dels richs: Benaventurats los pobres, benaventurats los mansos, perque d' ells será 'l cel y la terra; si 'l rich no s' desposseix de sas riquesas y no las dona totes als pobres anirà al lloch etern, perque més aviat passarà un camell per 'l ull d' una agulla que un rich per las portas del cel. Sant Pau deya als Tessalonicenses: «Lo qui no vulga treballar, que no mengi.»

Los nomenats pares de la Iglesia, mentres aquesta va estar en llyta ab los poders constituits y avans de sa dominació per la politica del emperador Constantí, predicavan també la adulació als pobres.

Heus aquí alguns pensaments autèntichs de aquells místichs doctors.

Sant Bernabé.—Comunicareu totes vostras riquesas a vostres germans, sense que vos quede res vostre.

Sant Ciprià.—Es un pecat creure que Deu vos ha donat las riquesas pera vostre únic profit.

Sant Atanasi.—Lo qui després de satisfetas sas necessitats reserva alguna cosa pera si, en lo dia del judici será jutjat com homicida.

Sant Climent.—Es absurd y vergonyós veure a un home viure en la ociositat y en lo luxo, mentres que molts altres moren de fam.

Sant Gregori.—Es un crim casi igual no prestar al pobre com prestari a usura.

Tertuliano.—No tenim tots nosaltres més que un cor y un ànima, no tenim inconvenient en comunicarnos nostras riquesas. Tot es comú entre nosaltres.

Sant Climent (Papa).—L' us de totes las cosas que estan en lo mon deu ser comú a tots los homes. La iniquitat es la que ha fet dir a uns: aixó es *meu*; y a uns altres: aixó *m' perteneix*. Los que no treballan no tenen dret pera sentarse a la taula comú.

En lo mateix sentit y encara ab molta més energia s' expressan altres individus que la Iglesia te a ne 'l catèsch dels sants.

Conquistat lo poder per la Iglesia, comportant-se ni mes ni menos que com qualsevol partit democrátich mentres está en la oposició y necessita forsa partidariá pera imposarse, olvida

per complert sos antecedents, é imposá sa autoritat.

La Iglesia, donchs, te per objecte sostenir son dogma y anular la rahó humana. Pera explicar un fet, inventa un misteri; pera apoyar lo misteri, suposa una revelació; pera garantir la revelació, invoca sa autoritat; en lloch de justicia, te la caritat; pera sustituir la rahó, fomenta la fe.

Avuy la Iglesia torna al criteri de la ley mosaica, negat per los primers cristians durant lo período de propaganda y sosté que no estant la causa del mal en l'ordre temporal, lo remey no pot pas buscarse en ell; nostres teòlechs diuenh que avans de ocuparse de las cosas de la terra es precis posar en clar las del cel, y com lo problema del pauperisme te relacions intimes ab lo del pecat, per la ciencia de la salvació eterna es com únicament pot arriarse al benestar d' aquesta vida.

Ab aquesta teoria la dominació teocrática queda assegurada, y sa dominació será segura sempre que 'ls Estats, encara que donantse ayres liberals y democrátichs, rendeixen *servidumbre* a la Iglesia pagantli lo cult y clero, donantli intervenció en la ensenyansa y guardantli aquellas consideracions que deuria ser reservadas únicament a lo que es útil, decent y respectable.

Pero al arriar a n' aquest punt nos trobem en que la Iglesia y l' Estat, com cómplices en lo doble crim de tiranía y expoliació, s' apoyan mútuament pera conseguir l' objecte de deixar al pobre esclau, ignorant y pobre.

Per aixó quan la Iglesia renyex ab un Estat y reciprocament, la qüestió no passa de las personas ó, a lo més, de formas exteriors ó de procediments, jamay arriba als fonaments essencials d' abduas institucions, a fi y efecte de que el pobre pagano no s' il·lustri lo sufficient y continui aquella estúpida submissió que es la base fonamental de tota mena de iniquitats tan profitosas a nostres tirans y explotadors.

Y prou per avuy.

LA RUTINA

....

Ja poden dir y fer lo que vulguin: si no segueixen la rutina, passarán per boljos, per més enteniment que tinguin.

L' home rutinari, es un home sensat, bondados, que sab lo que s' fa, prudent, aixertit, y, si massa m' fan dir, més gaupo que tots los altres homes.

En cambi, l' home que fa alguna cosa diferent dels altres, que pensa al revés de molta gent ó que produheix de distint modo que la generalitat, es un tarambana, un este raro, un beneyt ó un boig.

«Que s' sembla que no es així, diuhent: Anemho a veure.»

Figúrinte que som als primers de Janer, y ja se sab, los Reys en porta.

Jo tinc criatures, com té tothom, ¡ey! los que son casats y 'n teneu; ¡que no comprarán jaguinas y badons per posar a la sabetica, com de costum!

Posintse la mà 'l pit, y contentat ab sinceritat.

¡Oy, que si?

Es clar; perque ¡qué dirian las criaturesas veient totes las altres ab los regalos dels Reys, y ellas sense res?

Vaja, que fins me venen ganas de plorar, pensant ab lo desconso y tristesa que tindrían ¡pobrets angelats!

Pero, vágingho a dir a n' aquell *demagogo* del pis de sobre ahont jo viach.

—No'n vull sentir parlar de reys de cap mena,—tot seguit los hi respondré;—aixó es la desgracia de la humanitat; aquestas costums no fan més que criar la lliana al clatell del poble, perque may s' olvida de las preocupacions religiosas y de las institucions que 'ns oprimeixen; per aixó no progressim...

Y las enlla per aquí, que may acabaria, si un home no 'l deixés dir, fent-se, com la tortuga, dins de la conca.

¡Oy, que es boig un home així!

No cal que dissimulin, que no está present; ja poden dir la veritat.

Y es clar; ¡qué té que veure tot aixó! ¡si no mes se fa per las criatures!

Donchs, mirin, per aquest medi, las criatures s' omplen lo cap de figuras esrambóticas, perque no s' expliquen quina gent son aquestos reys, que arriban per tots los balcones y finestras, que necessitan molts anys per créuerse enganysades, y que s' presentan tan seductors ab las llaminaçuras, fènticas la realtats simpática (encara que més tart lo servey del rey las tregui dels braços de sa mare, quina ha contribuít a fer los reys objecte de sa veneració), y que així, comensen los nens també a apendre fíbulas que costa terriblement desferse d' ellas per poguer pensar veritat del mon y de totes las cosas...

Ara ja m' posava serio, ¡oh! y vostés també... però, no'n fessin cas; l' any vinent, si tenim salut y los tra-

balls van bé, hi posarém al balcó, en lloch de les sabates, les botes del pare, perquè hi capigan forsa coses. Quèdem que ho farém aixís.

Vé'l díaset de Janer. En Roch, qu'és un rúch alt y gros com un clefan t renegat a no pòguer més, y que, segons diu sempre, no creu ab res, en aquesta diada enganya lo seu matxo ab totes las cintes vermellas y cascabels, y lo porta a benehir més trempat que un gínjol.

Si un amic li diu, per exemple: —Qu'és catòlich lo teu matxo, que'l portas a benehir? Tot seguit respònd: —Ja veuràs, jo no crech en res; però, qué vols que't digui, hi estich acostumat drade petit, y si no ho fés, me semblaria que un dia tindria una degrassia. Y la gent que sent aixó, quan menys se li hi fa molt respectable, y acaban per dir: —Es un toxu, però un bon home a carta cabal. En cambi, l' que no segueix la costum, perquè ja s'ha fet superior a las rancias preocupacions, si per casualitat l' animal li tira una cosa ó l' mossage, la gent coneguda dirá de beix en beix: —Deu l'ha castigat; perquè ab las acvas mantas may va portar la bestia a benehir. —No es vriaat que aixó passaria?

Vé lo diumenje de rems. Un palmó ó un ram de florer, i qui no'l compra per la caselles? i no faltaba més! Però que un no deixi sortir aquell dia de casa a las criatures, porque no segueixin la rutina de festes religioses que donan pa a qui'n té més, minvental qui'n té menos, y... a que apostém que'n té desdenyó se diu: —Y ara, qué'n boig?

En fi, no es lo meu intent passar revista de las diadas, que't tocan com los dies de la mà durant l'any, y solament hem apuntat las primeras, perquè's vegi qui no segueix las costums es mal vist y malement jutjat, y qui segueix la corrent, lo més estúpi rutinari, es apreciat com una persona cabal.

¡Ab aquesta petita mostra no'ta he convençut? Ja sé jo qu'és cosa difícil; però no'm dono encare. Figúrate, com ja'te he dit, que tinch un nen, y que es vriaat; es dir, jo nó, le dona'te venenir; perquè aquesta mania de dir que'te homes tenen criatures, també té molt de salero, y es que tot ho dihem y fem al revés de lo qu'és. Però andm al cas. Si jo'te dich de cop y volta, sense cap mena de preparació: —Lo meu fill no es batejat! —Ja'n poden ser de des preocupats, (que una excepció no més confirma la regla), a qué va que tothom mormora: —Quin cafe deu ésser! Per més que'l convencionalisme social los hi fessi dissimular. Y, a pensar d'aixó, si jo pregunto a la majoria: —Y bé, ¿per que bateja'te fills vostó? —Oh! perquè aixís nos ho han ensenyat, y aixís ho fa la gent... Esta resposta que'm farà la gran majoria; perquè dels que ho fan per arraigada fé religiosa, son molt pochos avuy dia; y, no obstant, senten esgarriñasses no més per lo qué dirán.

Un altre cas: Jovenet ó jovenceta que's casa, y tothom sab que fa'l paperot (com se sol dir); aixó es, casarse per la iglesia ab totes las reglas del art, com deya un molt bé, los cumpliments, las enhorabonas se repetixen fins a aburrir als novis. Mes figuremos que se'n presenta una parella, per gentil que sigui, sens l'acompanyament de pares, sogres y convedats. Un ó altre desitjará saber lo misteri. —Ay! Pepeta, ¡ahont vas tant sola! —preguntarán las amigas a n'ella, prescindint intencionadament del company. —¡Aixé, noy! ¿qué ves ben acompanyat avuy! —dirán a n'ell los amichs. Y que diguin los dos: —Res, 'na estívamam y a' hem casat, sense civils ni capellans; perquè lo que no lliga la voluntat. —Ja'te estich veient te cara de prunas agres que farlas. —Y ara, quina simplicitat! —dirán las señoras y señoryetas entre si, ab molt significativa expressió. —Bé, me'n alegro, —s'atreveira a dir algun jove, feot los altres lo burinat. Y aixó nos en personas molt des preocupadas. No hi fa res que lligat un matrimoni per lo sagrament, se tirin després los trastos pel cap; no importa que ajuntats per una lley plena de trates y observacions extranyas al amor, la estimació s'perdi de un matrimoni, més ó menys fundadament. Lo que es més important es que'l casament se fassi com la lley vol y la gent determina; perquè... tot son obstacles y contradiccions que se tracte del amor llibre, y ningú vol recorre del inferno matrimonial legal en gran nombre de casos. Però es que hi ha més; perquè, ¡qué l'importa a l'un y a l'altre de que uns se casin d'aquesta ó de l'altre manera? Ya que la gent ho va sancions y veu malament tot quan no sigui la rutina. Y lo mateix passa ab enterros, ab festes de sants y tota mena de rutinas públicas y privadas.

En fi, materia es aquesta que hi ha molt camp a corre, y que necessita caps més bons que l'heu per tractarla. Però, per mostra baste un botó, diu lo ditau, y jo porto lo botó pera que altres fa sin la casaca. Molts son los que volen la llibertat, la justícia, la emancipació social, semblent que si aixó fos positivamente ja lo mon hauria cambiat; però la rutina, lo pes de una mala educació social, es fort contrapés a l'avena de las ideas y a las demostracions científicas, perquè costa molt, moltíssim, encarnarse lo nou el sentiment veit y a las costums, que lo que no conta ab la autoritat de molts anys de regne, no s'aprecia. Per aixó succeche, com he dit el principi, que qui es més rutinari es més sensat, y qui més s'afanya per destruir preocupacions y costums que ja no tenen rahó d'ésser, passa per boig. Y advertiche que sols los boijos son los qu'encaminan y apressoran lo progrés, porque los rutinarios no portan may cap gra d'arena a l'avena del mon. —No'ta he convençut encare? Donchs, perdónitme la bojeria, perquè decididament me'n vaig ab los boijos per no ser rutinari.

PALLICO

Sra. Perpétua de Moguda, 12 Janer 1890.

Amich Director: Lo id. del magatzem de llana de aquest poble, ex-guarda-porchs de la plana de Vich y oficial dels carlins que assassinaren pares y deshonraren fills a Cardedeu, no pot fer ni dir res que no fassi buçada.

Se havia fet molt amic de la dona del apotecari, tal volta porque es guerra (i) no té fills y'l confessa molt sovint, però al últim, veient que tothom ha seguit coneixte que no eran amichs per devoció sino per... interès, han hagut de deixarse refrigerar la relacions y... si ganas teniam, ganas tenim.

Després d'aixó, pera adquirir simpatias que esborrin tacas, s'ha posat a fer de corredor per l'apotecari, que ab l'ajuda de Dieu podria ser un bon mascle si no hagués menjat capons, y quan se presenta algó a la rectoria, lo burro-negre li demana sobre tot, no que vaji a missa ni a rosari, sino que s'acoduchi ab lo dit apotecari porque es un bon varó; però tampoch li surt bé, puig li contestan que no volen tractes ab ximplés, y que s'estiman la vida.

Entre las moltes asanades que decapollia desde'l cubell de bogadajar la seva brutá boca, quan no port lo fil de la llisad, hi barreja de tant en tant algun quit y fins algun per que més tart torni allá d'ahont ha sortit, però que li fa molt favor, com per exemple: Un dia digué que no tractessim may ab l'Anton del barber (quan aquest era arcaic), porque era l'home més dolent del poble, y que per cert va preserir, al sotana, de tocar a missa una temporada, y avuy l'Anton y ell, y alguns altres que també sortíran, estan formats a una mateixa estaca y son cern y ungiu.

Per avuy prou tons y ximplés, un altre dia tallarém la Ventura, y aquí van quatre cops de mitja cana modernes porque ho centin la quitaleta a la seva salut.

Lo nostre sària-vestida es una calamitad, si xerra, la gran mentida, si fa rux, fa un distarar; y si pensa... No; en sa vida lo seu cervell ha pensat.

Lo CLARÉT

Lleyda, 13 Janer de 1890

Apreciat Director: Sabrà com es un verader excéntric lo que avuy está passant en aquesta ciutat. Ja fa temps que calí nos los carboners de Lleyda varen tenir reunió y varen acordar arrendar lo pes públich, però del monu següent:

Los carboners ja feya temps que tenian ganas de ferse ríchs, y com lo nostre Ajuntament lo que volia eran pluyons, la comissió dels carboners li va dir:

—Nosaltres pagarem la ramassa més del que val, però ab la condició de que ningú puga vendre carbó pela carrera de Lleyda.

Com ja havém dit que'l nostre Ajuntament sempre té las burxasques buydes, es acceptar sense preocuparse dels quins perjudicava.

Y ara succeche que en los molts pobles del rededó de Lleyda que hi han molts pares de familia que no pòguen treballar se dedican a baltar carbó a ciutat, avuy los infelices no poden guanyarse la vida, porque al entren a vendre carbó y la veu un de las camarillas dels carboners me'l agafa y me'l porta a casa la ciutat, ahont l'infelice que podria guanyar deu relets per carga de carbó me'n hi fumen viat de molts. ¡Y'l pobre qué he de fer! Pues conformarse, pagar y qui gomega ja ha rebort.

Aixís en Jaumet, qu'és l'amo de tota la societat dels masacrats carboners, diu a l'agremient que 'te del gremi seu d'aquesta fet'a' posaran guanta, frac y sombrero. ¡Ja podéu! Venen lo carbó a cinch relets la arroba, y per una arroba'n donen viat lliures y encara n'hi ha deu de terra.

Sens res més per avuy, y donantli gracias anticipadas en nom de la comissió de pares de familia per judicada, se despedich de vostó lo president.

PAU DE LA TORRA

¡ESTÈM MALS! ¡ESTÈM MOLT MALS!

S'atravesa una gran crisi, puig de crisi ho estém molta; y en la gran corti dels grans vicis, en lloch de fer sacrificis, fan bunyols y més bunyols.

Hi ha noticies alarmantis; la troca's va embolicant; y entremij de peusas tantas ja corren boynas y mantas y la dolra va baixant.

Se va estenen la malura y lo deschi també; la miseria al poble apura; fa baidals l'agricultura y expacat queda'l díand.

Y com que aquesta escencia pot portá' efectos fatais si no's treballa ab prudència, hem de dir en conseqüencia: ¡estém mals! ¡estém molt mals!

Diuen que ja los portugueses han armat revolució, crident vivas molt encesos y malchot als anglesos.

A Nova York, hi ha una pesta que hi petan fins los més foras; si ve aquí, ja farém festa, puig per matarnos poch resta, estant de gana mitj morta.

La Europa entera 'na atira seyntenta a sota peu; i un edifica, i l'altre estira, succedint que'l que més mira es lo qui menos hi veu.

L'edifici va per terra per més que hi posen puntals; se prepara una gran guerra quan ja la fem 'na soterra; ¡estém mals! ¡estém molt mals!

S'ha perdut la cortesia fins en lo negar díand, ningú cap centim te ha, y en lloch de dir:—Un altre dial garrá meu, no't pug dar real...

Ab alguna parauleta de deixan del tot balidat, mantenint d'una vegada en los llavis ofegada la paraula Caritat.

Los aliments mistifican, s'explota sens compassió, ab la conciencia trahida los politichs que'l dedican a predicar germanó.

Corps y olivas a l'hora aixecan cents funerals, y a sa veu la rahó plora y la situació esputora; ¡estém mals! ¡estém molt mals!

Abundan las malleitas, han fet pujar la virám, y la cara aquestos dies, ¡no sé de que que't refias! tots volen pescar sens am.

Lo poble degolla al poble, l'un al altre la pell treu, tot ho fan pagar al doble y no hi ha ni un sol cor noble, que's contenti ab lo just preu.

Si no tens al cistell llenu no cal que busquis moneta, en cambi, si com se mena este catòlich; fora gana! tindrás caldo, pa y arrós.

Y aixís d'aquesta manera los elements liberals quedarán tois enderrers, ¡quina casassa 'na espera! ¡estém mals! ¡estém molt mals!

Joseph M. CUDOLLA

Després de estar malats casi tots los individuos de la familia de nostre Director, per fi lo divendres de la setmana passada li prgá tan fort dolor reumátich als genolls a J. Lluana, que quedá reduhit a la condició d'un paralítich, sens poguerse moure ni valer poch ni molt.

La enfermetat ha sigut enérgicament combatuda, ab lo qual sembra que comensa a cedir al escriure aquestas ratillas, però que no deixan encara, ni molt menos, estar en disposició el Director de La Tramontana de dedicarse a sos habituals quefers.

A conseqüencia, pues, de tants contratiemps com per enfermetats ha vingut sufrint l'amic Lluana, supliquem per encarrech d'ell als col-

responsals, subscriptors i amichs que esperaven la correspondència ja administrativa de fi de any, ja de qualsevol altra mena, que no prengan a mal lo no haveria rebuda, sino pels motius sapigués, y esperin confiats que tan bon punt li siga possible complirà ab tots.

Tambe convé que 'ls que están atrassats ab aquesta Administració procurin saldar de seguida, si no volen perjudicar notablement a LA TRAMONTANA y a son Director-proprietari.

Segons las noticias telegráficas la crisis camina a sa solució.

Sembla que 'n Gamazo 's decideix a ser ministre d' Hisenda.

Pero aixó es un secret que convé no se sapiga a Palacio, pera que no siga dit que a ne 'l poder moderador li han amagat l' ou.

Confiant en que 'ls llegidors de LA TRAMONTANA no anirán pas a charrarho, los hi participém aquest secret d' Estat.

Lo mestre de la escola de Sabajanes (Pamplona) y altres individus de la seva familia han mort de fam.

Aquesta noticia no ha fet funcionar lo telégrafo, ni ha causat sensació en las corts d' Europa, ni ha fet ruina ni fortunes en la Bolsa, pero fa sentir lo foch de la indignació al que encara es capás de conservar una mica de dignitat.

L' arcalde de Tarazona ha sigut autorisat pera disposar de certs fondos al objecte de subministrar rancho a la classe jornalera.

Millor seria que 'ls treballadors arribessin a posarse en condicions de fer menjar ranxo a tots los parásits improductius que avuy manan.

Lo govern provisional de la República del Brasil ha posat en vigor lo calendari positivista d' August Comte.

Recordém a nostres llegidors que aquest calendari es 'l que LA TRAMONTANA ha publicat pera l' any actual.

Celebrém aquesta coincidencia y aplaudim un acte que per sí mateix constitueix una important manifestació anti-catòlica.

Diu lo telégrafo que, segons noticias oficials, s' ha confirmat que la partida de Vilches (Despeñaperros) se componia de treballadors de las minas de Linares.

Be 's ha costat prou de trobar a qui carregá lo mort.

Tambe diu que encara no ha sigut pres cap individu dels que componian la partida.

¿Que fan parats? (Entre tots los miners no hi ha cap individu de significació socialista, per petita que siga?)

Ja veurém com a no tardar gayre n' haurán trobat algun, encara que ell no sapiga de que li parlin.

Així es la justicia a Espanya y a tot arreu.

Lo doctor Weber, professor de la facultat de Medicina de La Haya, ha publicat sobre la enfermetat *influenza* una declaració per la qual, segons ell, la enfermetat no prové dels cambis rápids de temperatura.

Creu que la epidemia 's propaga no per las corrents d' aire que tenen un germen morbós, sino per un microbí que 's troba en las fossas nasals.

Lo mal segueix las vias de comunicació més freqüentadas, y per aixó las grans ciutats son invadidas més fàcilment que 'ls poblets.

Si la enfermetat se traslada avuy més ràpidament que en los temps antics, es perque los ferrocarrils son pera ella vehículs de una rapiditat que no 's concebia avans.

Un periodiquet d' aquestos que prometen sortir mentres li fíbin a la imprenta y que porta per títol *Lo Pregoner*, va veure la llum pública per primera vegada la setmana passada y va pagarli la *gracia* per 's afirmar que LA TRAMONTANA necessitava un tractat de moral.

En primer lloch, no estaria per demés que *Lo Pregoner* expliqués qu' entent per moral, perque ó molt nos equivoquem, ó no sab lo que s' hi pesca, seguint, com casi fa tothom, lo camí de la rutina en aixó com en altres coses, y debarrant ab la major bona fe, prenent per

moral la hipocresia y per virtuts l' art d' enganyar.

Y en segon lloch, que 'ns té molt, pero molt, sense cuydado las opinions de quatre partidaris de la *chifladura* dels compliments y las exageradas formas.

Validament opinin que aixó no siga prou moral... de la seva.

Avuy fa 15 anys que 'ls carlins entraren per sorpresa ó traició a Granollers, y deshonraren una vegada més son nom y sa enllotada bandera assenyalant al idelens, robant a tothom y violant a qui podian.

La liberal població, capital del Vallés, que cap any oblidia als mártirs que tingué en tal diada, diumenje també farà manifestació a la gloria d' aquells que sucumbiren avuy fa 15 anys, a quina manifestació tenia de pendre part activa nostre director a no estar malalt.

No cal dir quan sentim que en Lluçan no haja pogut anar a Granollers.

Hem rebut ab especial agrado *El Abogado Popular*, per Pere Huguet Campañs.

Conté aquest libre tot lo important de la legislació nacional, en forma de consultes entre l' interessat y advocat, resultant d' aquest método una exposició clara y palpitant d' interés y realitat. Lo matrimoni, la propietat, la herencia ab todas sas manifestacions y relacions socials se troban en aquest libre perfectament detalladas arribant als limits que té la mateixa llei, en un estil perfectament comprensible a todas las inteligencias.

Ab aquest libre a la mà, qualsevol que no tinga 'l cap de surro pot guarse en tota mena d' assumptos que 's relacionan ab las lleys tan be com si fos doctorat en jurisprudencia, y de tal manera 'ns ha impresionat sa lectura, que creyém que 'l títol que li correspondria seria lo d' *El Abogado de si mismo*. Considerin ara 'ls llegidors si no es poch útil y bo poder arreglar-se a si mateix y enjagar a dida a la caterva de vividors que merojejan en lo terreno legal.

Se ven a 8 pessetas a casa del administrador, Manel Soler, Trafalgar, 55, y a todas las llibrerías.

¡DESFLORADA!

—¡Hont te du, Celina hermosa, lo teu pas lleugé y petit!
 ¡Hont patiscas tot joyosa tendre flor guardant ton pit?
 —Vaig allá hont sovint m'invita la marea del meu cor:
 veig a veure allá a l'ermita a un ministre del Senyor, del Senyor que un jora moria per borrar del mon los maís;
 del Senyor que morí un dia per redempció dels mortals.

—¡D' hont vens, Celina hermosa, rompeda la flor del pit!
 ¡D' hont arribas tan plorosa?
 ¡Qui ha 'l teu cor així entristit?
 —Vinch de la sagrada ermita hont fa cap tot pecador;
 vinch de fer una visita a un ministre del Senyor, del Senyor que ans existia dins potent castel feudal;
 del Senyor quita cor sentia la passió més criminal.

A. Tola

En *mossega* Cinto, baladrer sagrat de Castellvell y Vilar, diumenje bramá contra LA TRAMONTANA desde 'l cubell del poble, encarregant que per cap concepte llegis ningú aquest periodiquet si no volia que Deu li clavés una pallassa.

Pero mossen Cinto, si vosté 's lleigeix, ¿per qué té de privarho als altres? y no 'n passa poch de fatichs pera trobar LA TRAMONTANA d' amagatotis! Home, encarreguho al corresponçal, y li dura de bona gana y vosté no patirà tant pera proporcionársela.

Y en quant a las bestieses místicas que 'ns dedica... li estém agrahits.

¿Qué més vol que desitjem, que veurens aixafats ab las pocas soltas que li surten de la sagrada boca?

Tórnehi, tórnehi... que riurém.

Avuy si que tinch de confessar a mos lectors que tinch noticia d' un miracle de debó, sense engany, estafa ni religió per entremetj.

Fa alguns dies anunciarem en LA TRAMONTANA que a Olesa de Montserrat s' anava a fer la celebració de la inauguració de la escola laica d' aquella vila. Mes vetaquí que set ó vuyt dies abans del fixat per tal acte, entra allí la epidemia *reynant*, y entre 'ls molts atacats se trobaren luego 'l professor laic, la major part de la Junta, los individuos del coro y dels noys de la escola que tenian de pendre part en la vetllada.

Així las cosas no vegeren los pochos bons que quedavan més remey que suspendre la, y a tal objecte enviaren telegramas a tots los los invitats dihentlos s' havia aplassat la festa.

Mes ¡fillets de Deu! saberse aixó a la sagristia d' Olesa y fer corre que la vetllada *heretje* se suspenia per castich de Deu tot fou hu. Los tastacolichs ho pregonaren per la vila a so de tabals lo dia de la festa, y com los telégrafos de Espanya van a pas de tortuga, lo cas fou que comparegueren allí la música *Los Muxins* de Sabadell y la comissió laica de Malgrat, que no havien rebut a temps los telégramas, y entre aixó y la befa de la gent d' iglesia que anava dihent pel poble que era alló un miracle de Deu, los de la escola laica s' empixonaren de debó, y engegat lo meje y 'l Dengue y Deu a dida, deixaren lo llit y digueren:

—Donchs avuy hi haurá vetllada ni que Deu hi estigui en contra.

Y corrent la veu entre 'ls liberals, tots, absolutament tots los malats, deixaren son llit, y sustituhint la febre gripal (y aquí está 'l verdader miracle) per molt més alta febre d' amor a las ideas, se feu la vetllada, reorganisant en una hora, anulant 'l anunciat miracle de Deu la voluntat dels liberals d' Olesa.

Y ara que 'ns vinguin aquestos animalons fanáticos parlantnos de la divina providencia.

Dias passats s' estava celebrant una festa religiosa en la fábrica de llana celestial del Prado, que un dels llums calia foch a las flors que adornavan l' altar, iniciantse l' incendi.

Al intentar los moltons d' apagar las flame-radas, las cynes pera la fabricació de la llana mística comenssen a fer lo clown donant voltas y saltirons per terra.

Aquest espectacle deixá espetarrat l' ánimo dels llanuts que abandonaren la casa tots compungits.

¡Jo no se 'n Manelet ab que pensa, tot sovint veig que proporcions disgustos a ne 'ls seus pobres burreguets!

XARADA

Un comerciant de total, qu' esta molt d'os y primera, sempre sol dir qu' esta mal tenint salut verdadera.

M. Garó

GEROGLIFICH

X
 Re l C
 C C
 R E
 I I I

C. Sobrac

TRENCA GLOSCAS

¡MI CANOTA!

Combinar aquestas lletres de modo que formin lo nom d' una ciencia.

P. Colpe.